

Strategidokument

Bruk, bygging og forvaltning
av
svømmeanlegg

**NORGES
SVØMMEFORBUND**
Norwegian Swimming Federation

Februar 2006

**Dokumentet er utarbeidet av Øyvind Marstein,
medlem av Norges Svømmeforbunds anleggsutvalg.**

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING

- 1.1 **Hvorfor vi trenger økt bevissthet om bruk, bygging og forvaltning av norske svømmeanlegg** side 7
- 1.2 **Kompetanseheving hos sentrale aktører** side 7
- 1.3 **Verktøy for det lokale initiativ** side 7

2. BRUK

- 2.1 **Hvem bruker norske svømmeanlegg?**
 - 2.1.1 Bruksgrad og brukerprofil side 8
 - 2.1.2 Kulturdepartementets spørreundersøkelse:
Eier- og driftsforhold side 8
- 2.2 **Hvilken samfunnsfunksjon har svømmeanlegget ?**
 - 2.2.1 Svømmeanlegget - landets største møteplass for helsebringende fysisk aktivitet side 8
 - 2.2.2 Statlige bidrag til anleggsutviklingen og utviklingen av svømmeferdigheter side 9
 - 2.2.3. Svømmeanleggets primære samfunnsmessige funksjon side 9
- 2.3 **Undersøkelser som dokumenterer anleggsbehovet**
 - 2.3.1 Norsk Gallups årlige undersøkelser av offentlige tjenester side 10
 - 2.3.2 Kommunale brukerundersøkelser av tilfredshet med tjenestetilbudet side 10
 - 2.3.3 Eksempel på kommunal brukerundersøkelse side 10
- 2.4 **Undersøkelser som regelmessig kartlegger bruken av trenings og fritidsaktiviteter i Norge**
 - 2.4.1 Statistisk Sentralbyrås (SSB) leveårsundersøkelser side 11
 - 2.4.2 MMI sine undersøkelser for ungdom mellom 6 og 15 år side 11
 - 2.4.3 Brukermønster og brukerpotensial for svømmeanlegget side 12

2.5 Hvordan mobilisere alle svømmeanleggets brukere?

- 2.5.1 Avgjørende faktorer for å bedre bruken av norske svømmeanlegg side 12
- 2.5.2 Kommunal Strategi for å mobilisere brukergruppene side 13
- 2.5.3 Hver enkelt kommune bør ha en langsiktig strategi for svømmeanleggsdekningen side 14

3 BYGGING

3.1 Bassengbehov i Norge i dag

- 3.1.1 Fortidens grep side 15
- 3.1.2 Nåtidens utføre side 15
- 3.1.3 Fremtidens utvei side 15

3.2 Grunnlag for å regne ut behovet i den enkelte kommune

- 3.2.1 Årsakene til dagens forskjeller i besøkstall for svømmeanlegg side 15
- 3.2.2 Kartlegging av behov må ta utgangspunkt i hva god anleggsdekning medfører av bruksfrekvens pr. innbygger side 16
- 3.2.3 Anleggskapasitet i forhold til anleggets utforming side 16
- 3.2.4 Befolkningstall og befolkningsutvalg som planleggingsfaktor side 16

3.3 Generelt behov for svømmeanlegg i Norge

- 3.3.1 Landsoversikt side 17
- 3.3.2 Større byer og forsteder side 18
- 3.3.3 Mellomstore byer og forsteder side 18

3.4 Spesifikke behov for svømmeanlegg i Norge

- 3.4.1 Avgjørende hensyn ved utarbeidelsen av det spesifikke behov side 19
- 3.4.2 Faktorer som påvirker det spesifikke behovet side 19
- 3.4.3 Eksemplifisering av bassengbehov side 20

3.5 Hvilke typer svømmeanlegg har vi, hvorfor, og hvem skal betale?

3.5.1	Opplærings/terapianlegg	side 21
3.5.2	Opplæringsanlegg	side 21
3.5.3	Terapianlegg	side 22
3.5.4	Kortbaneanlegg – 25 m langt med 6 til 8 baner á 2,5 m i bredden	side 22
3.5.5	Langbaneanlegg – 50 m langt med 8 baner á 2,5 m i bredden	side 22
3.5.6	Hovedanlegg for svømmeidrettene	side 23
3.5.7.	Godkjenning av anlegg	side 23
3.5.8.	Begrepsforvirring i anleggsterminologien	side 23

3.6 Overgangen mellom foreldet og samtidsorientert infrastruktur

3.6.1	Utskifting av foreldet infrastruktur og beregning av behovet for ny infrastruktur – utfordringer	side 24
3.6.2	Lokalisering	side 24
3.6.3	Dimensjonering	side 24
3.6.4	Nasjonal utredning og strategi for å bedre anleggsdekningen	side 24
3.6.5	Regional (Interkommunal) strategi for å bedre anleggsdekningen	side 25

3.7. Styringsdokumentene - Grunnlaget for statlig anleggspolitikk

3.7.1.	Stortingsmeldingene	side 25
3.7.2	Stortingsmelding. nr. 14 (1999-2000) "Idrettslivet i endring; Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet"	side 25
3.7.3.	Tilleggsrapport til Idrettsmeldingen	side 26
3.7.4.	Stortingsmelding nr.16 (2002 – 03) "Resept for et sunnere Norge" – "Folkehelse rapporten"	side 26
3.7.5	Stortingsmelding nr 16 Handlingsplan for Fysisk Aktivitet 2005-2009	side 27
3.7.6	Øvrige styringsdokumenter av generell interesse anleggsutvikling	side 27
3.7.7	Viktige statlige dokumenter ved bygging av svømmeanlegg	side 28
3.7.8	Norges Svømmeforbunds spesifikasjon for svømmehaller	side 28
3.7.9	Generell bransjekunnskap	side 29

4. FORVALTNING

4.1. Grunnprinsippene for svømmeanleggets arealutnyttelse

- 4.1.1 Flerbruksprinsippet side 30
- 4.1.2 Det skal være plass til alle i bassenget hele døgnet side 30
- 4.1.3 Tilpasset fordeling mellom brukergrupper etter
tid på døgnet side 30
- 4.1.4 Flerbruksprinsippet i praksis side 30
- 4.1.5 Bruk av banetau, den avgjørende faktoren for
anleggets brukerkapasitet side 32
- 4.1.6 Forutsigbarhetsprinsippet, retten til å vite når det
er få/mange i anlegget side 33

4.2 Hvordan effektivisere bruk av en anleggsmessig infrastruktur under press?

- 4.2.1 Flerbruksprinsippet må gjelde for alle
svømmeanlegg på 25m og 50m side 33
- 4.2.2 Bruk av banetau er en forutsetning for
optimal bruk og forvaltning side 33
- 4.2.3 Forvaltning – av Stortingets intensjoner og av folks
tillit og forventninger side 33
- 4.2.4 Dialog mellom NSF og anleggsbestyrere,
samt fordelingspolitikere side 33

4.3 Statlige retningslinjer for behandling av frivillige organisasjonene som bruker svømmeanleggene

- 4.3.1 Stortingsmelding nr.27 (1996-97)
- om Statens forhold til frivillige organisasjoner side 34
- 4.3.2. Stortingsmelding nr 44 (1997-98) "Tilleggsmelding
om Statens forhold til frivillige organisasjoner" side 35
- 4.3.3 Stortingsmelding nr 39 "Oppvekst- og levekår for
barn og ungdom i Norge" side 35

1. INNLEDNING

1.1 Hvorfor vi trenger økt bevissthet om bruk, bygging, og forvaltning av norske svømmeanlegg

1.1.1. Til sammen står norske svømmeanlegg for en bygningsmasse verdt rundt 25 mrd. Kroner. Dette er en velferdsstatsarv vi plikter å forvalte på en god måte. Kartlegging av bruksmønster, byggeutvikling, og forvaltningsprosedyrer er avgjørende faktorer for at dette skal være mulig.

1.1.2. Norges Svømmeforbund (heretter NSF) ønsker med dette å øke bevisstheten knyttet til bruk, bygging og forvaltning av norske svømmeanlegg og utfordringer man står overfor i denne sammenheng.

1.2. Kompetanseheving hos sentrale aktører

1.2.1. Analysen skal gi folkevalgte, byråkrater og anleggsbestyrere, samt arkitekter og byggherrer muligheten til å opparbeide en tilfredsstillende saksforståelse.

1.2.2. Det går gjerne en generasjon mellom hver gang det bygges svømmeanlegg i de enkelte kommunene. Når anleggene først er oppført overlates driftsansvar og fordeling til et par mennesker med variabel innsikt i anleggets samfunnsfunksjon. Innsikt i de grunnleggende forhold vedrørende bruk, bygging, og forvaltning av svømmeanlegget er derfor ingen selvfølge.

1.3. Verktøy for det lokale initiativ

1.3.1. Alle svømmeanlegg i Norge bygges lokalt og er avhengig av lokalt initiativ gjennom en årrekke. Fordi de øvrige potensielle brukerne mangler en samlet stemme er det oftest svømmeklubbene som må ta ansvaret som pådrivere i prosessen.

1.3.2. Denne analysen representerer en oversiktlig kunnskapsbase som raskt kan heve kompetansen hos de tillitsvalgte i klubbene på veien mot de lokale handlingsplanene.

1.3.3. På forbundstinget for NSF i 2004 ble det vedtatt at anleggsarbeidet skulle være NSFs viktigste sak i perioden fra 2004-2007. Dette stiller krav til alle ledd i organisasjonen. Hvert nivå i vår organisasjon må være sitt ansvar bevisst og jobbe målrettet med dette i minne.

2. BRUK

2.1 Hvem bruker norske svømmeanlegg?

2.1.1 Bruksgrad og brukerprofil

2.1.1.1. Svømmehaller brukes hvert år av anslagsvis 20 millioner besøkende. Til sammenligning besøkes landets kinoer av rundt 15 millioner.

2.1.1.2. Det særegne ved svømmeanlegget er brukerprofilen. 92 % av tiden i norske svømmehaller disponeres av publikum og skoleelever (hhv. 67 % og 18 %). Kun 7 % av tiden disponeres av idretten. 7% av andre organisasjoner.

2.1.1.3. Til sammenligning brukes over 98 % av tiden i idrettshallene av den organiserte idretten alene. Svømmeanlegget stiller altså i en egen kategori gjennom sin evne til å inkludere alle samfunnets medlemmer. Samtidig er idretten i en særdeles vanskelig stilling da den ofte presses ut av de eneste anleggene som kan ivareta den.

2.1.2 Kulturdepartementets spørreundersøkelse: Eier- og driftsforhold

2.1.2.1. Høsten 2002 gjennomførte kultur- og kirke departementet en nasjonal spørreundersøkelse om bruk av flerbrukshaller og svømmehaller. Denne ble utarbeidet av analysefirmaet Protinus. En sammenfattende artikkel kan finnes på følgende lenke:

<http://www.google.se/search?q=Protinus+h%C3%B8sten+2002.&hl=sv&lr=&client=firefox-a&rls=org.mozilla:en-US:official&filter=0>

Artikkelen gir ikke noe detaljert bilde, men man kan feste seg ved er fire forhold;

- i) 88% av norske svømmeanlegg har offentlig eier
- ii) 87% av anleggene er lokalisert i nærhet av barne- og ungdomsskoler
- iii) i 82% av anleggene er skolen hovedbruker før kl.15
- iv) 54% av anleggene er ikke åpne på lørdag formiddag. Søndag er de fleste stengt.

Brukergrupper

- Barn, ungdom, voksne, og gamle som på fritiden bruker svømmeanlegget til helsebringende aktivitet
- Svømmeopplæring for alle fra 0 til 100
- Skolene; fra barnehager, til grunnskolen, til videregående.
- Idretten; Svømming, stup, synkronsvømming, vannpolo, idrettsarrangement
- Alle typer bevegelseshemmede, revmatikere o.l.
- Rehabilitering av syke og skadede.

2.2 Hvilken samfunnsfunksjon har svømmeanlegget ?

2.2.1. Svømmeanlegget er landets største møteplass for helsebringende fysisk aktivitet

2.2.1.1. Svømmeanlegget er Norges mest brukte helsebringende møteplass med sine rundt 20 millioner besøkende pr. år. Vannets egenskaper er unike fordi absolutt alle landets innbyggere kan ta det i bruk enten de er friske eller syke, unge eller gamle.

2.2.1.2. For barn og unge er svømmeanlegget en møteplass for fysisk velvære, ferdighetsutvikling og mestring, samt tilegnelse av en livreddende ferdighet. Samtidig får de unge utvikle et muskel- og skjelettsystem som gir dem god livskvalitet i voksen alder gjennom bedre helse

2.2.1.3. For våre pensjonister og svært mange av våre 300 000 syke- og uføretrygdete, er vannaktivitet ofte den eneste aktiviteten som gir dem en reell mulighet til å gjenoppbygge og opprettholde sin fysiske og psykiske helse, samt ivareta og knytte nye vennskapsbånd. Våre langtids arbeidsløse, rundt 400 000, er også i en svært utsatt stilling med hensyn til fysisk og psykisk helse. Vannaktivitet er ideelt også for dem av samme grunner.

2.2.1.4. For de arbeidsføre er vannaktivitet er gullkantet investering i deres egen kort- og langsiktige helsetilstand, samt noe som både tjener som avkobling og gir energi til å holde ut de fysiske kravene som dagliglivet stiller en overfor. For samfunnsregnskapet er økt helse i disse befolkningsgrupper om mulig en enda mer gullkantet investering, da det er sykdomsbildet i disse folkegruppene som koster mest.

2.2.2 Statlige bidrag til anleggsutviklingen og utviklingen av svømmeferdigheter

2.2.2.1. Staten fordeler 700 mil. tippekroner til anleggsutbygging hvert år, men ikke én skattekroner. På statsbudsjettet brukes derimot hvert år over 60 mrd. på sykehusene, 50 mrd. på syke og uføretrygd, samt 10 mrd. på medikamentbruk. Totalt brukes det nærmere 100 ganger mer på å betale for sykdom enn å tilrettelegge for helsebringende aktivitet. I et folkehelseperspektiv virker det fremsynt å utjevne denne skjevfordelingen. Ensidig sykdomsfinansiering må forlates til fordel for en reell helsefinansiering. Dette vil innebære en opprustning av den helsebringende infrastrukturen, hvorav svømmeanlegget, sammen med gang- og sykkelstier, samt turløyper utgjør hjørnesteinene.

2.2.2.2. Svømmeferdigheter i vårt land har alltid vært og vil alltid være en livreddende ferdighet. Det er nesten umulig å bevege seg i Norge uten å støte på vann i en eller annen form, det være seg elver, tjern, innsjøer, eller fjorder.

2.2.2.3. Læreplanene for grunnskolen har satt svømming i en særstilling for å sikre utviklingen barns svømmeferdigheter. Likevel er nivået på ferdighetene hos barn sunket dramatisk. Den kommunale svømmeundervisningen i regi av skolen har potensiale til å endre på dette, men tilføres ikke de nødvendige ressursene. Den politiske intensjonen er klar, men de nødvendige økonomiske tilskuddene glimrer med sitt fravær både på nasjonalt og lokalt plan.

2.2.3 Svømmeanleggets primære samfunnsmessige funksjoner

- Eneste arena for å utvikle og vedlikeholde svømming som livreddende ferdighet til hele befolkningen
- Eneste arena for belastningsfri, helsebringende aktivitet for alle, uansett alder og fysiske forutsetninger
- Ofte eneste alternativ for helsebringende aktivitet for kronisk syke, skadede, og bevegelseshemmede.
- Eneste arena for svømmeopplæring enten det er i privat, ideell, eller kommunal regi av skolene.
- Viktigste arena for alle som vil bruke svømming til å ivareta sitt behov for fysisk aktivitet. Minst ti av årets måneder er ikke svømming utendørsaktivitet.

Den sentrale arena for alle svømmeidrettene: svømming, stup, vannpolo, og synkronsvømming - fra svømmeopplæring til toppidrettsutøvere.

2.3 Undersøkelser som dokumenterer anleggsbehovet

2.3.1 Norsk Gallups årlige undersøkelser av offentlige tjenester

Norsk Gallup gjennomfører hvert år om lag 15.000 intervjuer til denne undersøkelsen. Det gjøres et landsrepresentativt utvalg, slik at data kan brytes ned på fylker og grupper av kommuner. Tilfredshet med tilgangen til svømmeanlegg er et eget punkt i undersøkelsen, skilt ut fra idrettsanlegg forøvrig. I de siste tre årene har nærmere 40 % av brukerne svart at de er svært eller noe misfornøyd med tilbudet. Blant kommunens innbyggere som ikke bruker svømmeanlegget er tallene enda dårligere hvor nesten 60% mener tilbudet er for dårlig. Dette peker mot at en stor andel av svømmeanleggets potensielle brukere holder seg hjemme fordi de er misfornøyd med kvaliteten på tilbudet og at en stor del av brukerne nærmer seg smerteterskelen før de slutter å benytte seg av tilbudet. For å se den nasjonale undersøkelsen i sammendrag se; http://www.tns-gallup.no/index.asp?title=Kommuneunders%F8kelsen&aid=12288&path_by_id=/12000/12003/12073/12288

2.3.2 Kommunale brukerundersøkelser av tilfredshet med tjenestetilbudet

Nasjonale undersøkelser evner ikke å gå særlig i dybden i forhold til å få frem behovene i den enkelte kommune. Det er derfor viktig å få brakt på det rene hvordan tilstanden er i de enkelte kommunene.

2.3.3 Eksempel på kommunal brukerundersøkelse

Asker kommune gjennomførte i 2003 en slik brukerundersøkelse. Undersøkelsen finnes i sin helhet i pdf. format på Internett på; <http://www.google.se/search?q=RESULTAT+FRA+EN+BEOFOLKNINGS-+OG++BRUKERUNDERS%C3%98KELSE+I++ASKER+KOMMUNE++2003++&start=0&start=0&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-a&rls=org.mozilla:en-US:official>

Asker kommune hadde med sine 25 000 innbyggere i 1971 to svømmeanlegg, og dermed en av landets bedre anleggsdekninger. I 1998 stengte det ene pga. dårlig vedlikehold. I samme periode økte innbyggertallet til 50 000. På 30 år har anleggsdekningen sunket til en fjerdedel av nivået i 1971.

Følgende er et referat fra Asker kommune sin brukerundersøkelse;

Befolknings og brukerundersøkelse fra Asker kommune i 2003

Svømmehall

Helhetlig tilfredshet

Svømmehalltilbudet er den kommunale tjenesten som skårer klart dårligst i undersøkelsen. I underkant av en tredjedel av de som svarte på undersøkelsen definerer seg som brukere. Av disse er halvparten svært/meget misfornøyd (gir karakter 1 eller 2 på den seksdelte skalaen). Samlet sett uttrykker 66 prosent misnøye med tilbudet.

Brukertilfredshet vs. image (Ikke-brukernes inntrykk)

Selv om brukertilfredsheten med svømmehallen er lav er ikke-brukernes inntrykk av svømmehallen enda svakere. Imagegapet i forhold til brukerne er på 15 poeng. (Det vil si at blant de som ikke bruker anlegget er 8 av 10 innbyggere misfornøyd med tilbudet)

Asker sammenlignet med andre

Når det gjelder svømmehall kommer Asker klart svakere ut enn landsgjennomsnittet (23 poeng bak). Asker ligger også under gjennomsnittet for kommuner på samme størrelse og i forhold til gjennomsnittet for Akershus (hhv 17 og 21 poeng bak).

2.4 Undersøkelser som regelmessig kartlegger befolkningens fysiske aktivitet

2.4.1 Statistisk Sentralbyrås (SSB) levekårsundersøkelser

SSB gjennomfører hvert tredje år en levekårsundersøkelse for de mellom 16 til 79 år. Fra høsten 2005 vil de også publisere tilsvarende tall for de fra 6 til 15 år. Tallene fra levekårsundersøkelsen ligger tilgjengelig på <http://www.ssb.no/emner/07/02/50/fritid/tab-2002-12-16-01.html> og <http://www.ssb.no/emner/07/02/50/fritid/tab-2002-12-16-08.html>

2.4.1.1 Avstand mellom medias dekning av idretten og folks reelle bevegelsesvaner

Undersøkelsene viser med all ønsket tydelighet at medias dekning av idretten og folks aktivitetsvaner ikke har noe med hverandre å gjøre. Pressens dekning av breddeidretten utgjør rundt 2,5% av all mediedekning av idretten. Således kan man ikke gå til mediene for å finne ut hva folk rent faktisk gjør for å holde seg i aktivitet. Her må vi gå til statistikken og forskningen.

2.4.1.2 Folkeaktivitetene i form av regelmessig fysisk aktivitet; gangturer, sykling, ski og svømming

Fotball bedrives kun av 9% av befolkningen, og bare 3% spiller håndball. Svømming brukes til regelmessig fysisk aktivitet av 24%. Svømming er dermed nærmere tre ganger så vanlig som fotball og nærmere 10 ganger mer utbredt som fysisk aktivitet enn håndball. I Norge er det også vanligere å svømme for å holde seg i aktivitet enn å ta seg en joggetur..! Treningsstudio (14%) som fremheves i reklamekampanjer i aviser og Tv landet rundt er bare halvparten så populært som svømming som knapt ser medias lys. Gangturer (41%) og sykkelaktiviteter (37%) troner fremdeles på aktivitetstoppen, da alt man trenger å gjøre er å ta på seg skoene eller hive seg på sykkelen. Ski og svømming er de eneste aktivitetene som kan måle seg med dem.

2.4.1.3 Folkeaktivitetene i form av sporadisk fysisk aktivitet; Fjellturer, svømmeturer, og skiaktiviteter

På årsbasis ser vi et klart endret bilde i form av hvilke friluftaktiviteter som er de mest populære i befolkningen. Dette gir en klar indikator på hvilket brukerpotensial de ulike aktivitetene har. Tallene fra Statistisk sentralbyrå viser at etter det å gå i fjellet så er det ingenting som er mer norsk enn å ta seg en svømmetur. Selv nordmennene som etter sigende skal være "født med ski på beina", er egentlig langt mer glad i vannet. (50% har vært på ski de siste tolv månedene. 70% har badet i salt eller ferskvann). Hvis vi legger sammen skiturer og alle alpine aktiviteter så er svømming og skiturer like populært.

2.4.2 MMI sine undersøkelser for ungdom mellom 6 og 15 år

Funnene fra år til år er stort sett stabile. Svømming er den klart mest vanlige aktiviteten blant ungdom (65%) og er også mest populær blant alle unge (98% vil ha mer av den på skolen). Når staten og kommunene gjennom skolen skal legge til rette for gode bevegelsesvaner hos de unge må hensynet til de unges egne ønsker veie tungt. Rapporten ligger ikke tilgjengelig på nettet, men kan bestilles.

2.4.3 Brukermønster og brukerpotensial for norske svømmeanlegg

SSB og MMI sine tall, samt Norsk Gallup sine brukerundersøkelser synliggjør både den enorme populariteten vannaktivitet har i Norge, samt misnøyen med tilbudet. Av dette fremgår det at det er et enormt potensial for økt svømmeaktivitet i Norge. Til tross for at anleggsbyggingen har stått på stedet hvil i nesten 20 år og anleggene er nedslitte, er likevel folks vannglede og badelyst uforkrøplet. Der hvor anleggsdekningen er god bader hver nordmann i snitt 10 ganger i året. Der den er dårlig er tallet nede i 1 til 2 ganger i året. Å dekke avstanden mellom folks ønske om vannaktivitet og anleggsdekningen vil være en sikker strategi for å få folk i aktivitet..

2.5 Hvordan mobilisere alle svømmeanleggets brukere?

2.5.1 Avgjørende faktorer for å bedre bruken av norske svømmeanlegg

2.5.1.1. Lokalisering:

2.5.1.1.1. Svømmeanlegget hører hjemme i sentrumskjernen for å mobilisere alle brukergruppene. Det var en fornuftig etterkrigspolitikken å lokalisere svømmeanleggene til skolene. Dagens situasjon krever at nye anlegg legges til sentrumskjernen.

2.5.1.1.2. Avhengig av anleggets utforming og størrelse vil antall brukere være fra 100 000 til 800 000 hvert år. Her kan det åpenbart skapes synergier og enda større besøkstall ved å ha et mer helhetlig aktivitets, kultur, og næringstilbud i umiddelbar nærhet av svømmeanlegget. Den viktigste suksessfaktoren er at bassenget er lett tilgjengelig.

2.5.1.1.3. Dette er på en spennende måte gjennomført i det nye Atlanterhavsbadet som gir nye og spennende muligheter for næringslivet, handelsstand, lag og foreninger. Mer informasjon om synergiene og stordriftsfordelene får du på anleggets hjemmeside ; <http://www.atlanterhavsbadet.no/index.cfm?template=1&id=21>

2.5.1.2. Dimensjonering:

2.5.1.2.1. Svømmeanlegget må ha en utforming og dimensjonering som står i forhold til de behov som de ulike brukergruppene har. (Se behovsindeks nedenfor)

2.5.1.3. Inkluderende prispolitikk:

2.5.1.3.1. Billettprisen er en av faktorene som er med på å regulere besøkstallene.

2.5.1.3.2. Nordland koster det i snitt 15 kroner for en voksen å besøke svømmeanlegget. I landet forøvrig i snitt 31 kroner. På nedslitte Tøyen i Oslo betaler man 65 kroner. I svømmeanlegget i Askim koster det 130 kroner. Til sammenligning kostet et besøk i en dansk svømmehall inntil nylig 24 kroner.

2.5.1.3.3. Slik det er nå er vi i en rekke storbyer på vei mot en tilstand hvor svømmeanleggene på grunn av prisnivået bare sjelden eller sporadisk brukes av en stor del av befolkningen og mange teller på knappene om de fremdeles har råd. I det store samfunnsregnskapet gir fysisk aktivitet enorme besparelser, men kun ved *regelmessig* bruk.

2.5.1.3.4. Særlig storbyene må slutte å la enøyd bunnlinjefokus fjerne blikket fra de enorme samfunnsøkonomiske besparelsene økt aktivitet gir. Det trengs godt helsepolitisk håndverk for å fange inn utsatte risikogrupper. Å bygge svømmeanlegg uten tiltak for mobilisering av regelmessige brukere er meget uklokt.

2.5.1.3.5. Unge, eldre, syke og uføretrygdede, samt arbeidsløse utgjør grupper som har et meget stort behov for svømmeanlegget. Svært mange innenfor gruppene er avhengige av fysisk aktivitet uten belastning. Dette er høyrisikogrupperne for kostbare helselidelser i Norge og velferdsstatens største utfordring. Dette er også samfunnsmedlemmer som har fra moderat til svært anstrengt personlig økonomi. Her vil prispolitikken i høy grad bestemme brukergruppens evne til å ta anlegget i bruk.

2.5.2 Kommunal Strategi for å mobilisere brukergruppene

2.5.2.1. Skolene

- Kommunene, med hjelp fra Staten, bør tilføre midler som gjør det mulig å overføre den kommunale svømmeundervisningen til svømmeklubbene.

2.5.2.1.1. Den kommunale svømmeundervisningen har vist seg totalt ute av stand til å heve svømmeferdighetene i befolkningen jfr. Læreplanens krav. Kommunene bryter regelmessig med Læreplanen ved enten ikke å gi undervisning eller bryter lovverket ved å la én kompetent instruktør undervise opptil 28 elever. Ingen lærer å svømme på denne måten. Svømming er en særskilt krevende ferdighet både av sikkerhetshensyn og fordi ungene trenger mye tilbakemelding for å utvikle de ønskede ferdigheter.

2.5.2.1.2. Loven sier at en autorisert svømmeinstruktør kan undervise opp til 15 elever. Det anbefales at man reduserer dette tall i forbindelse med undervisning av barn på lavere alderstrinn og ferdighetsnivå. Følgende gruppeinndeling anbefales pr. svømmeinstruktør:

Alder	Antall elever
0-3 år	1 - 2
4-6 år	2 - 6
7-9 år	5 - 10
10 år ->	8 - 15

Den endelige avgjørelse tas i forhold til bassengets beskaffenhet, vanntemperatur, gruppens sammensetning, ferdighetsnivå og svømmeinstruktørs erfaring.

2.5.2.1.3. Elever i grunnskolen bør ha tilbud om sterkt rabatterte, helst gratis månedskort. For hvert månedskort bør stat og kommune dele på kostnaden, da både stat og kommune tjener på en bedret helse blant de unge. Dagens 35-åring lider ofte av muskel og skjelettilstander som i tidligere generasjoner ble vanlig rundt slutten av 50-årene. Fremtidige syke barn og unge vil koste stat og kommune dyrt. Førre-var-tankegangen må starte i barneårene når muskler og skjelett utvikles, ikke ventes med til de unge får plager i voksen alder.

2.5.2.2. Eldre, uføre, syke, og arbeidsløse:

- Gratis eller meget sterkt rabatterte månedskort – mot at disse brukes aktivt

2.5.2.2.1. En sneversynt bedriftsøkonomisk bunnlinjetankegang må ikke hindre politikere på nasjonalt og lokalt plan i å ta ansvar for å kontrollere at prisnivået i våre svømmeanlegg ligger på et nivå som oppmuntrer til bruk av folk i de folkehelsemessige risikogrupperne hvor Staten og kommunene kan tjene mest på en bedret folkehelse.

2.5.2.3. Arbeidsføre

- I denne gruppen vil en fremtidsrettet strategi handle det om å
 - i) gjøre uregelmessige brukere til regelmessige brukere og
 - ii) sjeldne brukere til sporadiske, helst regelmessige, brukere

2.5.2.3.1. Denne gruppen er som helhet bedre rustet økonomisk, selv om det også her er store forskjeller. Å senke prisen på enkeltbilletter vil være besøksfremmende. For å oppmuntre flere til å bli regelmessige brukere vil det være av avgjørende betydning å kunne tilby sterkt rabatterte månedskort, halvårskort.

2.5.3 Hver enkelt kommune bør ha en langsiktig strategi for bassengdekningen

2.5.3.1. Kommune og stat trenger en helhetlig strategi for å bedre helsen til de risikogrupperne som koster samfunnet mest. Å satse på svømmeanlegget, i samarbeid med satsing på gang og sykkelstier samt skiløyper, fremstår som den mest farbare veien for å bedre helsen til de risikogrupperne som koster samfunnet dyrest.

2.5.3.2. Å skille mellom "investeringer" i helsepolitikk og "utgifter" til utbygging av svømmeanlegg torpederer mulighetene for å utforme en langsiktig strategisk helsepolitikk både lokalt og nasjonalt.

2.5.3.3. Kommunene må ta ansvar for den eksisterende bygningsmassen og prosjektere behovet for videre utbygging ved å kartlegge;

- i) slitasje på og avskrivning av eksisterende anlegg
- ii) kartlegging av etterspørsel og behovet pr. dags dato
- iii) forventet befolkningsutvikling, befolkningstetthet, og lokaliseringsforslag
- iv) ta et fast grep om den strategiske byplanleggingen

Dette er grunnlaget for NSF's ønske om en svømmehallsmilliard.

3. BYGGING

3.1 Bassengbehov i Norge i dag

3.1.1 Fortidens grep

3.1.1.1 På 60 og 70 tallet medførte den gamle arven fra etterkrigstidens nasjonsbyggende ideologi at det ble ført opp en omfattende anleggsmessig infrastruktur med 40 nye anlegg i året. På 80-tallet sank byggetakten til 10 nye anlegg i året, før den stoppet helt opp med nullvekst på 90-tallet. Den vesentlige del av disse anleggene var imidlertid med bare opplæringsbasseng.

3.1.1.2 I tildelingskriteriene for spillemidler til idrettsanlegg sies det generelt at svømmeanlegg kan få en støtte på 1/3 av godkjent kostnad, men så er det satt maksimumsbeløp for de forskjellige postene som er stønadsberettiget. Disse er imidlertid så lave at 1/3 regelen blir en illusjon. Grunnstøtten til en 25 meters svømmehall er kr. 8 millioner. Med tillegg for stup, opplæringsbasseng mv kan man komme opp i ca kr. 12 millioner. Når en slik svømmehall kan koste fra ca. kr. 80 millioner til ca. kr. 185 millioner vil tilskuddet variere fra 6,5 til 15 %. Dette er langt fra 33 1/3 %.

3.1.2 Nåtidens utføre

3.1.2.1. Spillemidlene de siste 25 årene ikke har klart å heve bygningstakten i kommunene i Norge til et nivå hvor gammel infrastruktur byttes ut ved behov og ny infrastruktur føres opp etter hvert som befolkningsøkningen i byene og tettstedene har skutt i været.

3.1.3 Fremtidens utvei

3.1.3.1. Staten bruker hvert år 10 mrd. på medikamenter. 2 mrd. brukes årlig på subsidiering av antidepressiva alene. Forskning ved bl.a. Karolinska Sjukhus i Sverige har vist at slike tilstander blir langt bedre behandlet med moderat fysisk aktivitet; 30 minutter - 3 ganger i uken. I motsetning til medikamentene er den fysiske aktiviteten helt uten negative bivirkninger og full av positive.

3.1.3.2. Hvis Staten hadde brukt det den bruker på antidepressiva på ett år til å støtte svømmeanleggsutbyggingen lokalt med 30% av byggekostnaden ville 30 av landets største kommuner, hvor halvparten av Norges befolkningen bor, kunnet fått sitt eget 50m basseng til en statlig utgift på rundt 2,2 mrd.

3.1.3.3. Dette viser på en enkel og lettfattelig måte hvordan Staten må velge. Skal den utelukkende satse på sykdom eller skal den legge til rette for helse i befolkningen. Helse kommer ikke av seg selv.

3.2 Beregning av generell behovsindeks for landets kommuner

3.2.1 Årsakene til dagens forskjeller i besøkstall for svømmeanlegg i Norge

3.2.1.1 25 m svømmeanlegg (rundt 270 på landsbasis):

3.2.1.1.1 Det er store forskjeller i gjennomsnittlig bruk av svømmeanlegg pr. innbygger pr. år i Norge. Kommuner med dårlig anleggsdekning kan være helt nede i 1,5 besøk pr. innbygger pr. år som i Oslo. En rekke andre steder, som Hamar, Kristiansund, og Namsos, kan være oppe i 10-12 besøk pr. innbygger pr. år, eller mer.

3.2.1.1.2 Det betyr selvsagt ikke at innbyggerne i disse kommunene er 5 ganger så glade i vann som Oslo-borgerne, men at sistnevnte har drastisk dårligere tilgang på anlegg. Videre er prisene doblet på få år. Dette er en politikk for å maksimalisere inntjeningen, men som fører til nedgang i besøkstallene..

3.2.1.2 12,5 m opplærings/terapianlegg (rundt 850 på landsbasis)

3.2.1.2.1 Disse anleggene er på grunn av sin størrelse svært begrenset i forhold til antall besøkende de kan ta i mot. Anlegget eger seg til lite annet enn opplæring eller terapi, og fungerer best som støttefunksjon i et vanlig 25m anlegg eller som opplærings/terapianlegg i de minste av våre kommuner.

3.2.1.2.2 Årsaken til den store andelen opplæringsanlegg var at Staten i etterkrigstiden satset på at barn og unge skulle lære å svømme på skolen og at ikke-svømmedyktige voksne også skulle lære å svømme. Svømmeanlegg er noe hele befolkningen trenger. Utviklingen har gått videre. Det må derfor nå satses tidsmessige svømmeanlegg som alle samfunnets medlemmer kan ta del i bruken av.

3.2.2 Kartlegging av behov må ta utgangspunkt i hva god anleggsdekning medfører av brukertall

3.2.2.1 Når man skal beregne forventet besøkstall ved bygging av nye anlegg er det viktig at man tar utgangspunkt i hva en bedret anleggsdekning vil medføre av besøkstall. Å beregne en behovsindeks ut fra gamle, nedslitte anlegg med litenbruksverdi, vitner om mangel på grunnleggende saksforståelse. Slik prosjektering tjener kun de som har politiske og økonomiske motiver for å avvikle svømmeanlegget som del av den kommunale infrastrukturen.

3.2.2.2 Erfaring fra en rekke steder i Norge med god anleggsdekning, både de som har hatt det i en årrekke og de som nylig har fått pusset opp eller fått bygget nye anlegg, viser at kommunene ved god anleggsdekning kan regne med et besøk pr. innbygger pr. år på mellom 8 og 12.

3.2.3 Kapasitet i forhold til anleggets utforming

3.2.3.1 Utformingen av anlegget og tilleggsarealene har mye å si for dets totale brukerkapasitet. De viktigste arealene for besøksfrekvensen er, i prioritert rekkefølge; i) grunnbassenget ii) tilleggsarealer som terapibasseng og opplæringsbasseng og iii) ulike leke- og fornøylesarealer.

3.2.3.2 Erfaringen viser at;

- Et enkeltstående 25m basseng har en årlig brukerkapasitet på minst 80 000 brukere. Med eget opplæringsbasseng og eget terapibasseng over 150 000.
- Et enkeltstående 50m basseng har en brukerkapasitet på minst 450 000 brukere. Avhengig av tilleggsarealer kan kapasiteten økes til over 1 000 000.

3.2.4 Befolkningstall og befolkningsutvikling som planleggingsfaktor

3.2.4.1 For å planlegge anleggsutviklingen nasjonalt og lokalt er det viktig å forstå hvordan sentraliseringen virker på befolkningsutviklingen i kommunene. Tall fra SSB viser at;

- i) I kommuner med færre enn 5000 innbyggere opplever 70% befolkningsnedgang
- ii) I kommuner med fra 5000-1000 innbyggere opplever 70% befolkningsvekst.
- iii) I kommuner med 10 000 eller flere innbyggere opplever 90% befolkningsvekst.
- iv) I kommuner over 50 000 opplever 100% befolkningsvekst.

3.2.4.2 For innbyggertallet i din kommune:

<http://www.ssb.no/aarbok/tab/t-020110-052.html>

For forventet befolkningsutvikling i din kommune se;

<http://www.ssb.no/kommuner/svg/>

For effektene av sentralisering i Norge fra 1970 og frem til 2020 se;

<http://www.google.se/search?q=Fortsatt+sentralisering+Regionale+befolkning+sframskrivinger+2002-2020+&start=0&start=0&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-a&rls=org.mozilla:en-US:official>

3.3 Generelt behov for svømmeanlegg i Norge

3.3.1 Landsoversikt

Antall innbyggere (2004)	Antall Kommuner i Norge	Besøkstall ved god bassengdekning	Bassengbehov
0 – 4000	241	< 40 000	Minst et opplæringsanlegg
4000 – 13 000	116	< 40 000 104 000 >	Minst 1 stk. 25m basseng med tilleggsarealer
13 000 – 25 000	44	< 104 000 175 000 >	Minst 2 stk. 25m med tilleggsarealer
25 000 – 40 000	13	< 175 000 280 000 >	Flere strategier for anleggsdekning er mulig avhengig av kommunens befolkningstetthet 3 alternativer : i) 3 enkeltstående 25m anlegg ii) 2 stk. 25m anlegg med tilleggsarealer iii) 1 stk. 50m anlegg Hamar har f.eks. 1 stk. 50m anlegg med tilleggsarealer på 27 000 innbyggere
40 000 – 60 000	11	Se egen tabell i punkt 3.3.2	Se egen tabell i punkt 3.3.2
60 000– 100 000	3		
100000– 160000	3		
237 000	1		
522 000	1		

3.3.2 Større byer og forsteder

3.3.2.1 Over halvparten av Norges innbyggere (2.23 mil. av 4.5 mil) bor i våre 30 største byer og forsteder. Følgende oversikt viser anleggsdekningen sett opp mot anleggsbehovet. De fire ulike fargekodene i tabellen (grønn, oransje, rød, og svart) angir om anleggsdekningen er tilfredsstillende, mangelfull, dårlig, eller svært dårlig.

Kommuner som bør ha én eller flere 50 m svømmeanlegg pr.01.01.2005				
Bynavn	Innbygger-tall	Besøks- etterspørsel	Bassengbehov (minstebehov)	Dagens tilstand (byggeår)
Oslo	521886	Ca. 2.6 mil.	4 stk. 50 m anlegg og 4 stk. 25 m anlegg med tilleggsarealer	1 stk. 50m anlegg 9 stk. 25m anlegg (75,62,64,76, 77,79,82,83,96)
Bergen	237 430	Ca. 1.2 mil.	1 hovedanlegg eller 2 stk. 50 m anlegg, og 3 stk. 25 m. anlegg med tilleggsarealer	7 stk. 25m anlegg (60,70,70,72,73,76,77)
Trondheim	154 351	Ca. 775 000	1 stk. 50 m anlegg og 2 stk. 25 m anlegg	1 stk. 50m anlegg (2001) 1 stk 25m anlegg (1984)
Stavanger	112 405	Ca. 565 000	1 stk. 50 m anlegg og 1 stk. 25 m anlegg.	4 stk. 25m anlegg (1971, 1971, 1972 og 1973)
Bærum	103 313	Ca. 520 000	1 stk. 50 m anlegg og 1 stk. 25 m anlegg.	2 stk. 25m anlegg (1969/nyåpn.2001,1980)
Kristiansand	75 280	Ca. 450 000	1 stk. 50 m anlegg og 1 stk. 25 m anlegg.	2 stk. 25m anlegg (1962 og 2001)
Fredrikstad	69 867	Ca. 420 000	1 stk. 50m anlegg	2 stk. 25m anlegg (1971 og 1974)
Tromsø	61 897	Ca. 375 000	1 stk. 50 m anlegg	3 stk 25m anlegg (1963, 1975 og 1984)
Drammen	56 688	Ca. 340 000	1 stk. 50m anlegg	2 stk. 25m anlegg (1979 og 1977)
Sandnes	56 668		1 stk. 50m anlegg	2 stk. 25m anlegg (1954 og 1984)
Asker	50 651	Ca. 300 000	1 stk. 50m anlegg	1 stk. 25m anlegg (1971)
Skien	50 507		1 stk. 50m anlegg	2 stk. 25m basseng (1968 og 1989)
Sarpsborg	49 423		1 stk. 50m basseng	1 stk. 25m basseng (1977)
Bodø	42 745		1 stk. 50m basseng	2 stk. 25m basseng (1969,1978, og 1984)
Skedsmo	41 359	Ca. 260 000	1 stk. 50m basseng	3 stk. 25m basseng (1956, 1976, og 1988)
Sandefjord	40 992		1 stk. 50m basseng	1 stk 25m basseng (1982)
Larvik	40 990		1 stk. 50m basseng	2 stk. 25m basseng (1965 og 1978)
Ålesund	40 001		1 stk. 50m basseng	1 stk. 25m basseng (1986)

3.3.3 Mellomstore byer og forsteder

I disse mellomstore byene og forstedene bør man vurdere å bygge 50m anlegg. Der det er naturlig kan man satse på å jobbe interkommunalt med samme mål. Mange av disse stedene ønsker å utvikle attraktive levekår og levende kulturliv i sentrumskjernene. Med årlige besøkstall på rundt 250 000 er det like viktig med svømmeanlegg i sentrumskjernen som kino.

Bynavn	Innbygger-tall	Besøks- etterspørsel	Bassengbehov (minstebehov)	Dagens Tilstand (byggeår)
Arendal	39 495	Ca. 280 000	Alle disse kommunene bør vurdere 50m basseng. Det er verdt å merke seg at Ankerskogen i Hamar kommune (27 000 innbyggere) med 50m basseng samt flerbrukshall for idrett har 250 000 besøkende pr. år. De tiltrekker seg besøkende fra flere nabokommuner. Befolkningstettheten vil selvsagt spille inn på om man vil å satse på ett 50m basseng, 2 stk. 25m med tilleggsarealer, eller 3 enkeltstående 25m basseng.	
Karmøy	37 281			
Tønsberg	36 046			
Porsgrunn	33 323	Ca. 230 000		
Ringsaker	31 732			
Haugesund	31 361			
Lørenskog	30 496	Ca. 200 000		
Ringerike	28 060			
Moss	27 732			
Gjøvik	27 526			
Halden	27 464			
Ski	26 588			

3.4 Spesifikke behov for svømmeanlegg i Norge

3.4.1 Avgjørende hensyn ved utarbeidelsen av det spesifikke behovet

3.4.1.1. For å fastslå de ulike stedvise behov trengs en analyse med større grad av nøyaktighet. Grunnmuren i en konkret kommunal behovsanalyse vil hvile på to faktorer. For det første må det foretas en kartlegging av hvilke behov svømmeanlegget skal tilfredsstille i befolkningen. For det andre må man på lokalt hold også planlegge hvordan man kan mobilisere de brukergruppene svømmeanlegget er skreddersydd for.

3.4.1.2. Strengt tatt skulle man tro at prisene man tar for besøk i nye anlegg ikke skulle tas i betraktning når man skal fastslå bassengbehov ved bygging av nye svømmeanlegg. De siste års utvikling viser derimot at prisnivået er av avgjørende betydning og hører hjemme i prosjekteringen fra begynnelsen av.

3.4.1.3. Å først kartlegge hvilke grupper et svømmeanlegg skal tjene, for deretter å innføre priser som gjør anlegget for dyrt å bruke for mange av disse gruppene er uhyre korttenkt. En behovskartlegging må inneholde en plan for mobilisering av regelmessige og potensielle brukere. Man må i denne forbindelse ikke miste av syne at et svømmeanlegg er et idrettsanlegg.

3.4.1.4. En slik plan hører hjemme i prosjekteringen og er noe de folkevalgte, ikke forvaltningen, eller innleide driftsselskap skal beslutte.

3.4.2 Faktorer som påvirker behovet

3.4.2.1. Antall barn i skolepliktig alder

3.4.2.1.1. Ifølge den læreplanen skal alle lære å svømme. Elevene må mestre stadig flere ferdigheter etter hvert som årene går. Vedlikehold og utvikling av svømmeferdigheter krever årlig tilgang på vannarealer i regi av skolen, og at elevene får besøksordninger som gir dem anledning til å vedlikeholde ferdighetene året gjennom.

3.4.2.2. Antall eldre fra 62+, antall uføre og trygdede, samt arbeidsløse

3.4.2.2.1. Det foreligger undersøkelser som viser at vannaktiviteter er spesielt egnet for å fremme og sikre fysisk og psykisk helse i disse befolkningsgruppene.

3.4.2.2.2. Eldre har, i likhet med mange uføretrygdede, muskel og skjelettskader som gjør vannaktiviteter helt nødvendig. Arbeidsløse på sin side utvikler ofte mye dårligere fysisk og psykisk helse enn resten av befolkningen. Arbeidsløse er i en høyrisikogruppe for depresjon, sosial eksklusjon, og tiltagende asosial adferd, samt forverret fysisk helsetilstand. Derfor trengs aktiviserende tilbud på lik linje som eldre og uføretrygdede.

3.4.2.3. Antall arbeidsføre

3.4.2.3.1. Dette er en gruppe av befolkningen som vil ha stor nytte av vannaktiviteter, men som står i en posisjon til å velge andre aktivitetsformer også. Deres grad av bruk vil for en stor del avhenge av anleggets fasiliteter, beliggenhet, og prisnivå. Vi tar utgangspunkt i SSB sine prognoser over gjennomsnittlig aktivitetsmønster i befolkningen.

3.4.2.4. Idrettens behov

3.4.2.4.1. Svømmeidretten lever under svært ulike vilkår lokalt, da kommunene gir ulike rammevilkår for at unge skal kunne velge svømming som mosjons- eller idrettsaktivitet i organisert form. Mange steder avspises idretten med under 3 % av anleggets bassengtimer, mens i andre er man oppe i rundt 20 %. Landsgjennomsnittet er 7,4 %. Til sammenligning disponerer idretten 98% av tiden i vanlige idrettshaller,

3.4.2.4.2. Å øke idrettens andel av svømmeanleggets bassengtimer kan gjøres smertefritt om man har grunnleggende kunnskap om bassengfordeling og inndeling. Våre anlegg kan og skal aktivisere flere brukergrupper samtidig. Dette vil si at det er fullt mulig å organisere bassengbruken slik at publikum og svømmeklubbene kan disponere tid samtidig. Om nødvendig må dette pålegges kommunene som har mottatt støtte fra spillemidlene, da støtten innebærer en plikt til å holde anlegget åpent for den organiserte idretten i 40 år.. Det må derfor legges til rette for en hensiktsmessig drift av den lokale svømmeklubb.

3.4.2.4.3. På grunn av mangel på 25 og 50 meters treningsbasseng, er Norges Svømmeforbund i den uheldige situasjon at det ikke kan satses på to av de fire grenene forbundet har ansvaret for, synkronsvømming og vannpolo. Stupsporten hemmes i sin utbredelse av mangel på anlegg med de nødvendige stupinstallasjoner.

3.4.3 Eksemplifisering av bassengbehov

Behov basert på en kommune med ca 50.000 innbyggere.

:

Bassengbehov for skolepliktige elever ut fra Læreplanens krav:

Antall barn	Antall klasser (å 25 elever)	Skoletid og plass pr. 25 m. anlegg / 50 m anlegg (i skoletiden 8-15)	Barn pr. bane	Basseng behov pr. barn og skoleklasse	Anleggskapasitet pr. 25m anlegg / 50m anlegg pr. år	Årlig anleggsbehov for å dekke L06
<7500	300	25 m : 4 baner (1 klasse)	< 7	20bt pr. barn 10høs/10vår 80bt pr. klasse	140 klasser (35 klasser pr. 10 ukers periode x 4 perioder pr. skoleår)	4 stk. 25 m anlegg
		50 m 8 baner (4 klasser)	< 14	20bt pr. barn 10høs/10vår 80bt pr. klasse	560 klasser (140 klasser pr. 10 ukers periode x 4 perioder pr. skoleår)	1 stk. 50 m anlegg

Bassengbehov for eldre (62+), uføretrygdede, og arbeidsløse :

Antall eldre (62+)	Antall arb. løse	Aktivitet s behov	Antall uføre	Aktivitets-behov	Årlig besøk Totalt	Årlig behov i antall banetimer
<2500		Ukentlig	100	2 x pr. uke		

Bassengbehov i forhold til antall arbeidsføre (mellom 19 og 62 år) - i henhold til SSB`s tall over gjennomsnittlige aktivitetsvaner i befolkningen

Regelmessig bruk 1x pr. uke (27%)	Sporadisk bruk 1x pr.mån (20 %)	Sjelden bruk 2+ x pr. år	Plassbehov for gruppen som helhet	Kapasitet pr. år I antall banetimer Pr. uke – årlig 25 m anlegg / 50 m anlegg	Anleggsbehov i antall / 25 m / 50 m
8100 x 1x pr.uke x 35 uker = 283 500	6000 x 10 besøk pr. år = 60 000	< 6000x 2 besøk pr. år = 12 000	355 000 besøk pr. år. 25m.: 6pers. pr.banetime = 59 000 banetimer 50m: 15pers.pr.banetime = 24 000 banetimer	25m : 52 500 pr. år 250pr.uke-8750 pr.år 50m : 266 000 pr. år 507pr.uke17745 pr.år	6-7 stk. 25m 1-2 stk. 25m

Bassengbehov for idretten (basert på internasjonale standarder & forskning)

0-5 år	6-8 år	9-12 år	12-14 år	14-16 år	16-19+	Anl.behov pr. uke i ant. bt.	Ant. medlemmer
1 bt. pr.uke-opplær. bass.	3-5 bt. pr.uke 10>pr. bane	7-12 bt. pr. uke 8> pr. bane	12-18 bt. pr. uke 7> pr. bane	16-20 bt pr. uke 6> pr. bane	18-24bt pr. uke 5> pr. bane	25 m : 88 bt. man-fre: 6-8 (4-6 bt pr. dag) & 16-22 (12-18 bt pr. dag) Lør-søn: 8-10 & 16-18 (hele) 50 m : 204 bt. man-fre: 6-8 (8 bt. pr. dag) & 16-22 (24-30 bt. pr. dag) Lør-søn: 8-10 (Hele) 10-18 (24 bt)	25m: Opptil 3000 aktive medlemmer 50m: Opptil 8000 aktive medlemmer

3.5. Hvilke typer svømmeanlegg har vi og hvorfor ?**3.5.1 Opplærings/Therapianlegg:**

3.5.1.1. Betegnelsen henspiller på at de to typene anlegg vanligvis er av samme størrelse og har samme temperaturkrav og de nevnes derfor gjerne sammen. Disse bassengene utgjør 75 % av det totale antall basseng. Dette er svært viktige anleggskomponenter, men den tiden er forbi da kommunene kan basere sin svømmeanleggsstrategi på slike anlegg alene. De bør helst bygges i tilknytning til 25m eller 50m anlegg for å få et anlegg som kan tilfredsstillende alle behov. Den eneste grunnen til å satse utelukkende på slike anlegg må være hvis folketall og geografisk størrelse på kommunen tilsier at dette er den beste løsningen for å tilfredsstillende innbyggernes behov for svømmeanlegg

3.5.2 Opplæringsanlegg

3.5.2.1. 90% av landets svømmeanlegg er anlagt i tilknytning til skoler. De fleste av disse er korte opplæringsanlegg 12 ½ eller 16 2/3 meters lengde og 4-6 meter i bredden.

3.5.2.2. I vårt kystland burde opplæringsbassenget være en like selvfølgelig utrustning for skolen som gymsalen. Hadde alle skoler i Norge tilgang til opplæringsbasseng ville alle barn kunnet lære å svømme, slik læreplanen forutsetter. Det er stor fare for at denne livreddende basisferdigheten er i ferd med å bli en ferdighet for de få i neste generasjon nordmenn. Likevel må det ikke bygges et slikt anlegg ved hver skole. Kommunene må se antall skoler under ett ut fra, hvilke anleggsbehov de har til sammen og hvilke arealer de da trenger.

3.5.3 Terapianlegg

3.5.3.1. Terapibasseng er uhyre viktig for helse og livskvaliteten til pensjonister, syke, uføre, samt fysisk og psykisk utviklingshemmede. All forskning på emnet har vist at et par ganger i uken i slike basseng reduserer disse gruppenes pleiebehov betraktelig. Her er det milliarder å spare for samfunnet årlig. Terapibassenget har sin primære funksjon som helsekilde. Det hører derfor naturlig hjemme under helsebudsjettet.

3.5.3.2. Det naturlige er at disse anleggene i fremtiden finansieres fra de sektorene i statsadministrasjonen som skal ivareta deres behov.

3.5.4. Kortbaneanlegg – 25 m langt med 6 til 8 baner á 2,5 m i bredden

3.5.4.1. Banebredden er de siste årene utvidet fra 2 til 2,5 meter. Dette er det gode grunner til. De gamle anleggene med 6 baner á 2 meter bredde, ble bygget i en tid hvor brukergrupper fikk hver sin atskilte tid i vannet.

3.5.4.2.. Dette har vist seg å gi en dårlig utnyttelse av bassengarealet. Det er her den økte banebredden har vist seg å være nyttig. Det er denne ekstra halvmeteren pr. bane som gjør at vanlig publikum lettere vil svømme "høyrekjøring" i baner avgrenset med baneskilleteau. Dette er et økonomiserende prinsipp som mer enn dobler bassengkapasiteten, og ingen kolliderer i banene. Dette er en marginal investering sett opp mot gevinsten. Nyere 25m anlegg har av samme grunn ofte 8 baner for at flere brukergrupper skal kunne bruke anlegget samtidig.

3.5.4.3. Minstekravet til stupinstallasjoner er 1 og 3 meters sviktbrett og 5 meters plattform.

3.5.4.4. Når disse basseng ivaretas innenfor samme anlegg blir brukerpotensialet atskillig større siden disse brukergruppene gjerne reiser sammen, som familier.

3.5.5. Langbaneanlegg – 50 m langt med 8 baner á 2,5 m. i bredden

3.5.5.1 Et tidsmessig basseng må ha hev- og senkbar bunn og flyttbar(e) delebrygge(r). Dette er en teknologi som gjør bassenget mer fleksibelt i bruk. Ved å trykke på en knapp kan bassenget på kort tid tilpasses forskjellige brukergruppers behov for bassengdybde og lengde.

3.5.5.2 Før skoletid kan det for eksempel være et standard 50m basseng. Med en delebrygge kan hovedbassenget omgjøres til to ekstra store 25m basseng, med hev- og senkbar bunn i det ene. Dette kan igjen deles ytterligere med baneskillere. Derved kan behovene til flere brukergrupper ivaretas samtidig.

3.5.5.3.. Med to delebrygger kan bassenget deles i tre; ett basseng på 25 x 25 meter i midten på og ett 11,5, x 25 meter på tvers i hver ende. Med hev- og senkbar bunn kan de to mindre bassengenes dybde tilpasses de enkelte brukergruppers behov.

3.5.5.4. Driftsmessig byr dette anlegget på stordriftsfordeler både når det gjelder utgifter til personale og andre driftsutgifter. Samtidig er det så allsidig at det kan tiltrekke seg tilreisende fra nær og fjern til hverdags, til helgs, og til store svømmearrangement.

3.5.5.5. Anlegget må ha stupeinstallasjoner i eget basseng. Det må være 2 stk. 1 meter og 3 stk. 3 meter sviktbrett og 1, 3, 5, 7 1/2 og 10 meter plattformer

3.5.6. Hovedanlegg for svømmeidrettene

3.5.6.1. Dette er et anlegg som må tilfredsstille alle krav til en konkurransearena for de fire svømmeidrettene svømming, stup, synkronsvømming og vannpolo. Stupinstallasjonene må være i eget basseng, som skal fungere som oppvarmings- og utsvømmingsbasseng under svømmestevner.

3.5.6.2. Svømming blir lite lagt merke til i Norge som konkurranseidrett, men svømming er en av verdens største idretter, med 191 medlemsland i det internasjonale svømmeforbundet (FINA). Vinteridrettene i OL har til sammenligning ca. 14 aktive nasjoner. Ifølge FINA hadde svømming de største seertall ved de to siste olympiske leker. Svømmekonkurranser har sine aner tilbake til vikingene, ifølge Snorre, hvor sagaene forteller svømmehistorier som får våre dagers fiskehistorier til å blekne.

3.5.7. Godkjenning av anlegg

3.5.7.1. For at det enkelte anlegget skal tildeles spillemidler skal anleggene innen de forskjellige kategoriene bygges i henhold til idrettens spesifikasjoner. Utover bassengstørrelsene som er nevnt ovenfor, vil dette innebære krav til tribune plass, samt andre krav. Spesifikasjonene for svømmeanlegg ligger tilgjengelig på NSF`s hjemmeside <http://www.svomming.no/index.php?menuid=127&expand=13,8,127>

3.5.8. Begrepsforvirring i anleggsterminologien

3.5.8.1 Det er en tendens til at begrepet badeland benyttes ukritisk om alle svømme- og badeanlegg. Et moderne svømmeanlegg må være tilpasset alle fra vugge til grav for utøvelse av organisert eller egenorganisert fysisk aktivitet. Badelandsbegrepet blir i dag brukt også om disse, men har ingen ting med de nye moderne anleggene som Østfoldbadet i Askim, Atlanterhavsbadet i Kristiansund og PIR-anlegget i Trondheim å gjøre. Dette er anlegg som har både idrettsfasiliteter og terapifasiliteter og har derfor fått spillemidler fra staten, som andre idrettsanlegg. Å bruke betegnelsen badeland for slike anlegg fører til en begrepsforvirring som trekker oppmerksomheten vekk fra den viktigste komponenten, nemlig svømmebassenget.

3.5.8.2 Det er viktig å gjøre svømmehallene tidsriktige på linje med idrettshaller og andre kulturanlegg. Dette er et velferdsgode som de fleste ønsker seg, og må tilpasses vår tid.

3.5.8.3 Erfaringen har videre vist at "badeland" uten et standard svømmebasseng har en nesten umulig oppgave i å tiltrekke besøkende. Opplæringsarealer og terapiarealer likeså. Forskjellen fra andre anlegg ligger altså i opplevelsesarealene. Alternative vannareal gjør naturlig nok aktiviteten til en "happening".

3.5.8.4. En rekke steder i landet har kommunepolitikere stukket hodet i sanden og drømt om at det private initiativ ville redde dem fra å bygge nye anlegg etter at de har "vedlikeholdt" de gamle i stykker uten å sette av midler til nye anlegg. Det var en drøm. Nær 90% av våre anlegg er kommunalt bygget og drevet. Utbygging av svømmeanlegg er et delt ansvar mellom Staten og kommunene.

3.5.8.5. Satsingen på det opplevelsesbaserte markedet fører til dyre og ulønnsomme vannarealer med liten utnyttelsesgrad. Dette er med på å drive prisene oppover. "Badeland" som benytter seg av tippemidler må forplikte seg til å tilby priser som muliggjør regelmessig bruk for alle samfunnets medlemmer.

3.6 Overgangen mellom en foreldet og en samtidsorientert infrastruktur

3.6.1 Utskifting av foreldet og beregning av ny infrastruktur - utfordringer

3.6.1.1. De fleste svømmeanlegg har en levetid på rundt mellom 25 og 35 år. 3 av 4 anlegg i Norge er eldre enn 25 år. De neste 10 årene står man altså overfor en utskifting av den gamle bygningsmassen. Staten og kommunene vil stå overfor følgende utfordringer;

1. Lokaliseringen av nye anlegg
2. Dimensjoneringen av nye anlegg.

3.6.1.2. For å kunne svare på disse to sentrale utfordringene må man ta i betraktning hvilke funksjoner vår tids svømmeanlegg forventes å kunne fylle. Behovene svømmeanlegget skal fylle har endret seg kraftig og nye svømmeanlegg må både lokaliseres og dimensjoneres ut fra dette.

3.6.2 Lokalisering

3.6.2.1. 90% av våre anlegg er i dag lokalisert til skolene. En sentral faktor i etterkrigstidens "svømmeanleggsideologi", var å sørge for nok basseng til å ta seg av elementær svømmeopplæring.

3.6.2.2. Som brukeranalysen har vist, bør våre nye anlegg plasseres i sentrum, og ikke i tilknytning til skolene. Svømmeanlegget har i dag en viktig rolle i vårt samfunn. Det er i kraft av sin inkluderende brukerprofil og popularitet en viktig faktor i vår helsebringende infrastruktur. For at alle som kan og vil skal kunne nyttegjøre seg svømmeanlegget kreves en lokalisering som gjør terskelen for bruk så liten som mulig.

3.6.2.3. Vi er avhengig av et skifte i "svømmeanleggsstrategi" fra skolelokalisering til sentrumslokalisering. Fra statlig hold trengs insentiver til sentrumslokalisering. På kommunalt plan trengs politisk bevissthet på nødvendigheten av dette, samt vilje til å avsette arealer i sentrumskjernen.

3.6.3 Dimensjonering

3.6.3.1. For å kunne beregne hvilket innendørs vannbehov en kommune har, må kommunen ta i betraktning følgende tre faktorer ;

1. Besøktall i kommuner med tilfredsstillende anleggsdekning (se brukerindeks)
2. Hvilke funksjoner svømmeanlegget skal betjene
3. Hvilken strategi kommunen må legge opp til for å mobilisere brukergruppene.

3.6.3.2. Denne prosessen skjemmes ofte av svært dårlig håndverk. Det er sjelden slike analyser foretas i det hele tatt. Derfor har kommunene liten forståelse av sin egen anleggsdekning. Bedre blir det ikke når man bygger uten å vite hvem man bygger for. Ingen andre politiske beslutningsprosesser i Norge av samme størrelsesorden er gjenstand for samme grad av manglende grundighet i prosjekteringen som svømmeanlegg.

3.6.4 Nasjonal utredning og strategi for å øke anleggsdekningen

3.6.4.1. Av det som allerede er sagt er det ingen tvil om at de politiske redskapene som eksisterer for generell bygging av idrettsanlegg fra statlig hold – fordeling av tippemidler - verken evner å få kommunene til å bygge anlegg eller reflekterer funksjonen svømmeanlegget har i samfunnsregnskapet.

3.6.4.2. Uansett tyder all erfaring de siste 25 år på at Staten må på banen med en større del av byggekostnaden, kanskje opp mot 30%, i tillegg til tippemidlene. Alt tyder på at samfunnsøkonomiske regnskapet vil rettferdiggjøre en slik investering og mer til.

3.6.5 Regional (interkommunal) strategi for å øke anleggsdekningen

3.6.5.1. Byer og storkommuner er ikke statiske størrelser. Erfaring tilsier at folk reiser et par mil for å oppleve et 50m basseng. Ved anleggsbygging lønner det seg alltid å tenke stort, da dette gir stordriftsfordeler og dermed blir billigere i det lange løp.

3.6.5.2. En rekke kommuner har nabokommuner som enten er av betydelig størrelse, som er nesten like store, eller sågar er større enn de selv. Her er det åpenbart muligheter for å tenke tverrkommunalt. Grenland med Skien og Porsgrunn i spissen (over 80 000 innbyggere) kan for eksempel dele på et 50m basseng samtidig som de har særeide 25m svømmeanlegg for å dekke behov utover dette. Når man bygger store svømmeanlegg vil man tiltrekke seg besøkende på tvers av kommunegrensene.

3.7. Styringsdokumentene - Grunnlaget for statlig anleggspolitikk

3.7.1. Stortingsmeldingene

3.7.1.1. Grunnlaget for Statens idrettspolitikk er nedfelt i en serie av stortingsmeldinger. Vi skal i det følgende fokusere primært på de to viktigste av disse styringsdokumentene; Idrettsmeldingen med tilleggsrapport og Folkehelsemeldingen. Videre vil det kort refereres til andre styringsdokumenter av betydning.

3.7.2 Stortingsmelding nr. 14 (1999-2000)

"Idrettslivet i endring; om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet"

<http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/regpubl/stmeld/018005-044001/dok-bn.html>

3.7.2.1. Denne stortingsmeldingen er av særlig betydning fordi den trekker linjene mellom statlig idrettspolitikk over flere tiår, hva den statlige idrettspolitikken vil bygge på i fremtiden, og på hvilket grunnlag staten engasjerer seg i idrett og fysisk aktivitet

3.7.2.2. I St. meld. nr. 14 står det i avsnitt 1.3 generelt at det er aktiviteten i den organiserte medlemsbaserte aktiviteten i idrettslagene som skal ha førsteprioritet når det gjelder bruken av anleggene. Det er ikke gjort noe unntak for svømmeidretten. Det sies videre i samme avsnitt at det ikke er alle som finner et tilfredsstillende aktivitetstilbud i den organiserte idretten, og mange velger derfor å drive fysisk aktivitet i egenorganiserte former. Regjeringen anser det derfor viktig at statlige midler til idrettsformål også bidrar til å sikre muligheten for egenorganisert fysisk aktivitet for befolkningen. Det er akkurat det en svømmehall gjør, og i en atskillig høyere grad enn andre idrettsanlegg. Men svømmeklubbene har ikke førsteprioritet.

Om hva statlig idrettspolitikk har bygget på de siste 35 årene

"Den overordnede målsetting for idrettspolitikk har siden 1970-tallet vært "idrett for alle"... Dette prinsippet har... fremhevet det offentliges ansvar for å gi den enkeltes rettigheter et konkret innhold, dvs. mulighet til å utøve idrett." (kap.1.3 "Hovedutfordringer")

Om hvorfor staten er opptatt av idrett og fysisk aktivitet

"Idrettens nytteverdi er fra statens side særlig knyttet til helseperspektivet. Den positive effekt som fysisk aktivitet har som en del av det forebyggende helsearbeidet, bidrar til å styrke berettigelsen for statlig støtte." (kap.1.3)

Hvordan holder folk seg i form: Idrett vs. Egenorganisert fysisk aktivitet?

"Undersøkelser viser at mange driver idrett og fysisk aktivitet innenfor andre rammer enn den organiserte idretten. Fysisk aktivitet utøves ofte sammen med familie, venner eller på egen hånd. Noen av de mest utbredte aktivitetene i befolkningen er fotturer i skog og mark, sykling, jogging og svømming. På bakgrunn av dette vil det for fremtiden være naturlig at de offentlige midlene også rettes mot anleggstyper som imøtekommer aktivitetsprofilen for en større del av befolkningen."
(kap.6.1 fremtidig anleggspolitikk)

Om prinsippene for fremtidens anleggspolitikk. (Hentet fra kapittel 2 "sammendrag og konklusjoner")

"Gjennom rammefordeling av spillemidler til de respektive fylkeskommuner søker departementet å ivareta hensynet til at det skal være noenlunde lik tilgang på anlegg for befolkningen uavhengig av bosted. ...Målet for anleggsutbyggingen er å gi flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet."

"Spesielt vil en prioritere anleggstyper som harmonerer med aktivitetsprofilen til barn og ungdom. Videre vil det satses på anleggstyper som kan brukes av mange og som gir mulighet for egenorganisert fysisk aktivitet."

"En relativt stor andel av den eksisterende anleggsmassen i Norge er eldre anlegg. Enkelte av anleggene holder ikke mål i forhold til dagens krav, enten på grunn av at anleggene er nedslitte eller at kravene som stilles i dag er høyere enn da anleggene ble bygd. For mange av disse anleggene er derfor rehabilitering en forutsetning for fortsatt drift."

3.7.3. Tilleggsrapport til Idrettsmeldingen

3.7.3.1. Høsten 2002 ferdigstilte Sundbergutvalget sin rapport om finansiering og måloppnåelse i den statlige idrettspolitikken. Rapporten tar for seg de overordnede statlige målene med idrettspolitikken.

3.7.3.2. Det som vedrører bygging av svømmeanlegg finnes i kapittel 6; "Anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet".

3.7.3.3. Her finnes blant annet en oversikt over utbyggingstakten for norske svømmeanlegg for perioden 1947 – 1998, samt antall anlegg pr. fylke. Svømmeanlegg omtalt spesielt under 6.3.4 hvor det står at "Departementet har på bakgrunn av idrettsmeldingen prioritert bygging og rehabilitering av 25 m svømmebasseng." Rapporten finnes på;

http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/andre_dok/rapporter/043071-220004/dok-bn.html

3.7.4. St.meld.nr.16 (2002-2003) "Resept for et sunnere Norge" – "Folkehelse rapporten"

<http://odin.dep.no/hod/norsk/dok/regpubl/stmeld/042001-040003/dok-bn.html>

3.7.4.1. Denne rapporten er særlig interessant da den bygger på WHO sine sykdomsprogner frem mot 2020, samt den norske "Folkehelse rapporten", utarbeidet av Folkehelseinstituttet i 2002.

3.7.4.2. Her tar for første gang staten inn over seg at inaktiviteten i det moderne samfunn er i ferd med å føre til en epidemi av overvekt, og trenger en politisk strategi for å håndtere krisen. Etter flere tiår i glemselen rent politisk er folkehelsearbeid igjen i fokus, i alle fall i retorikken. Folkehelsepolitikken omtales heretter som "Den store helsepolitikken". Grunnprinsippet er at man skal "forebygge mer for å reparere mindre" (kapittel 1.1.)

Stortingsmeldingens definisjon av folkehelsearbeid:

“Folkehelsearbeid innebærer å svekke det som medfører helserisiko, og styrke det som bidrar til bedre helse.”

3.7.5 Handlingsplan for Fysisk Aktivitet 2005-2009

http://odin.dep.no/hod/norsk/dok/andre_dok/handlingsplaner/048041-990008/dok-bn.html

3.7.5.1. Ferdigstilt i Januar 2005 er denne rapporten resultatet av at Stortinget i 2002, på bakgrunn av folkehelse rapporten, krevde at regjeringen skulle utvikle en handlingsplan for å gjenreise folkehelsen. Den skal danne utgangspunkt for statens arbeid for å gjenreise folkehelsen frem til 2009.

3.7.5.2 Tverrdepartementalt ansvar for folkehelseutviklingen

Denne rapporten er verdt å merke seg av flere grunner. For det første signaliserer den at i alle fall byråkratene har forstått at kampen for folkehelsen går tvers av de tradisjonelle sektorene som ivaretar særinteressene i samfunnet. Kampen for folkehelse har resultert i en handlingsplan hvor åtte departementer har gått sammen under helsedepartementets overordnede ledelse. Dette representerer er meget positiv utvikling som gir håp om en helhetlig koordinert innsats fra Statens side.

3.7.5.3 Finansiell svarteper – Statens tro på at folkehelse er lik fravær av sykdom

Betegnende nok har ikke dette samarbeidet utløst en krone i ekstrabevilgninger fra regjeringen eller stortinget. Viljen er således der hos byråkratene, men de bevilgende myndigheter tror at dette er et tiltak som kan løses av handlingsplaner som ikke koster penger utover budsjettet. Denne mentaliteten gjenspeiler seg også i de tiltakene som planen i det hele tatt tørr å ta i betraktning. Her har kunnskapsrike folk bidratt, men med vissheten om at de ikke hadde annet enn byråkratisk støtte. I stedet for å lage den handlingsplanen som virkelig kunne utrettet noe har man her laget en handlingsplan på sparebluss. Handlingsplanen synliggjør statens drøm om at helsen skal ta vare på seg selv mens man kanalisere alle statlige midler i kampen mot sykdom. Som om fravær av sykdom skulle være det samme som helse.

Svømmeanlegget eller vannaktivitetens funksjon for folkehelsen er ikke beskrevet med en setning på den 80 sider lange rapporten. Det sier sitt om visjonene.

3.7.5.4. Folkehelse tilstanden og tiltaksplanen – Handlingsplanens sammenfatning

Kapittel 2 gir på sine 7 sider et svært interessant sammendrag av den fysiske aktiviteten i den norske befolkning. Rapportens vedlegg på fem sider bakerst oppsummerer tiltakene som skal gjennomføres og hvem som har ansvaret.

Det er altså rapportens "kortversjon". Den anbefales lest av alle som er engasjerte i bruk, bygging, og forvaltning av norske svømmeanlegg, og folkehelse tilstanden.

3.7.6. Øvrige styringsdokumenter av generell interesse - anleggsutvikling

3.7.6.1. EUs handlingsplan mot inaktivitet og overvekt

http://europa.eu.int/comm/health/ph_determinants/life_style/nutrition/documents/eu_platform_da.pdf

For å sette det norske folkehelsearbeidet inn i en europeisk kontekst kan man også undersøke EU sin nylig fremlagte handlingsplan (15.03.05) Den er på ca. 6 sider og på dansk.

3.7.6.2 Folkehelse rapporten : (utarbeidet av folkehelseinstituttet)

<http://odin.dep.no/hod/norsk/dok/regpubl/stmeld/042001-040003/ved001-bn.html>

(særlig punkt 4.3 "kosthold og overvekt" og 4.4 "fysisk aktivitet")

3.7.6.3. St.meld. nr.39 (2001-2002) "Oppvekst og levekår for barn og ungdom i Norge"

<http://odin.dep.no/bfd/norsk/dok/regpubl/stmeld/004001-040005/dok-bn.html>

3.7.6.4 St.meld. nr.23 (2001-2002) "Bedre miljø i Byer og Tettsteder"

<http://odin.dep.no/md/norsk/dok/regpubl/stmeld/022001-040015/hov002-bn.html>

3.7.6.5. St.meld. nr. 30 (2003-2004) "Kultur for læring"

<http://odin.dep.no/ufd/norsk/dok/regpubl/stmeld/045001-040013/dok-bn.html>

3.7.7 Viktige statlige dokumenter ved bygging av svømmeanlegg

3.7.7.1. Departementet har utviklet visse typer standardiserte sjekklister vedrørende bygging av svømmeanlegg. Følgende papirer kan bestilles fra Kultur og Idrettsdepartementet;

"Kvalitetssikring ved planlegging og bygging av svømmehaller"

Sjekklister

Red.: Kultur- og kirke departementet

Utg.: 2004 – 2 sider

Bad og svømmeanlegg – planlegging og bygging"

Red.: Kulturdepartementet/Idrettsavdelingen / Universitetsforlaget

Utg.: 1996 – 140 sider

Bestilles hos Statens Forvaltningstjeneste

"Forskrift for badeanlegg, bassengbad og badstue m.v."

Red.: Sosial- og helsedepartementet

Utg.: 1996 – 16 sider

Bestilles fra Helsedepartementet

<http://odin.dep.no/kkd/norsk/tema/idrett/043071-990062/dok-bn.html>

"Bade- og svømmeanlegg"

Håndbok nr. 52 fra Norges byggforskningsinstitutt

Kan bestilles på alg@byggforsk.no eller tlf. 22 96 55 55

Pris kr. 990,-

3.7.8 Norges Svømmeforbunds spesifisering for svømmehaller

3.7.8.1. Alle norske svømmeanlegg skal bygges i henhold til idrettens krav, disse er nedfelt i NSF's anleggsspesifisering som du finner her;

<http://www.svomming.no/index.php?menuid=127&expand=13.8.127>

3.7.9 Generell bransjekunnskap:

3.7.9.1. I Norge omsettes det årlig for 4 mrd. i tilknytning til svømmeanleggsvirksomhet i en eller annen form. Badeteknisk forum er landets eneste bransjedekkende spesialpublikasjon innen prosjektering, bygging, drift og vedlikehold av bade- og svømmeanlegg og kommer ut fire ganger i året.

www.badeteknisk.no

3.7.9.2. Landslag for park-, idretts- og friluftsanlegg holder blant annet kurs som konsentrerer seg om utfordringer knyttet til bad og svømmeanlegg. Eksempler på dette er vannbehandling, renhold, HMS, sikkerhet og ventilasjon. Oversikt over kurs –

www.parkogidrett.no/kurs_ny.htm

4 FORVALTNING

4.1. Grunnprinsippene for svømmeanleggets arealutnyttelse

4.1.1 Flerbruksprinsippet

4.1.1.1. Et svømmeanlegg krever stor innsikt i hvordan man skal kunne ivareta høyst ulike brukerbehov innen et og samme svømmeanlegg – til én og samme tid. Denne utfordringen løses uhyre forskjellig fra sted til sted, noen ganger med svært triste utslag.

4.1.1.2. Enkelte anlegg gir idretten tilgang på rundt 20-25 % uten at dette går vesentlig ut over de andre besøkende. Andre steder stenger bassengbestyrere idretten så godt som eller helt ute fra anlegget. Dette kvalifiserer til tilbakebetaling av spillemidler, da svømmeanlegget også er idrettens eneste anlegg. Utfordringen ligger likevel i det å skreddersy fordelingen av anlegget tilpasset skiftende behov i løpet av dagen.

4.1.2. Det skal være plass til alle brukergrupper i bassenget – hele døgnet

4.1.2.1. Anlegget må være åpent for alle primære brukergrupper (publikum, idretten – skolen er ferdig kl.15) gjennom hele åpningstiden. Hvis man mangler erfaring eller konkret oversikt over brukermønsteret pr time for hver måned, må dette tallmaterialet samles inn. På toppen av hver time gjennom hele dagen telles antall besøkende, samt evt. andre brukergrupper hver for seg. Det er ofte store månedlige forskjeller. Derfor kan svømmeidretten hvis nødvendig få flere banetimer ut fra klarlagte sesongvariasjoner. Likevel trengs et minimum av forutsigbarhet, og mindre enn 2 baner bør idretten aldri ha, selv i rushtiden. Skal man ha et idrettslag trengs det plass i anlegget etter skolen. Om idretten skal ha 3 eller 4 baner avhenger brukerfrekvensen.

4.1.3. Tilpasset fordeling mellom brukergruppene etter tid på døgnet

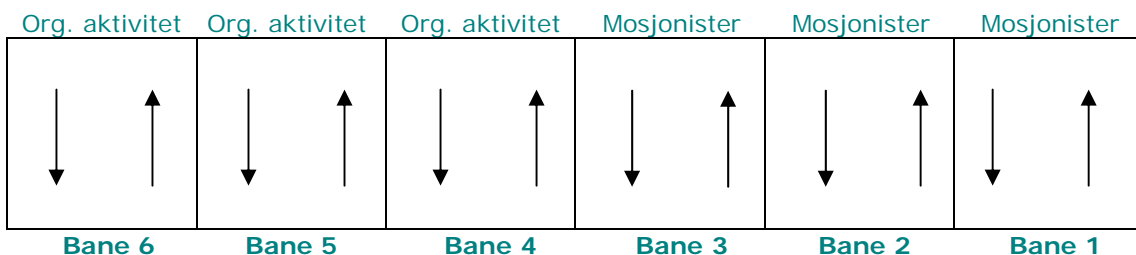
4.1.3.1. Svømmeanlegget har en varierende pågang av brukere. Om morgenen er anlegget ofte ikke i bruk, eller i svært begrenset bruk. Her kan svømmeidretten få stor god plass uten at det går ut over andre brukergrupper. På ettermiddagen frem til kl.19 er det ofte stor pågang av mosjonssvømmere og idretten må tilpasse seg. Dette betyr ikke at de skal kastes ut av anlegget, men bør kunne disponere minimum to baner.

4.1.4 Flerbruksprinsippet i praksis

4.1.4.1. Det følgende er ment som eksempler på hvordan man kan betjene samtlige brukergrupper midt i de fire sentrale periodene: "Morgenrushet", skoletiden, "ettermiddagsrushet", og "kveldsroen".

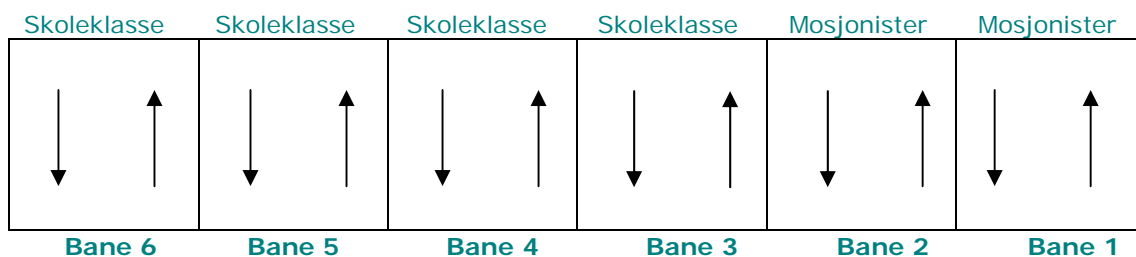
4.1.4.2. "Morgenstund" 06-09 : 25 meters anlegg m/ egne opplærings/terapiarealer

Kapasitet : ca. 45 gjester (+ / - en bane til enten mosj. eller org. akt. etter pågang)

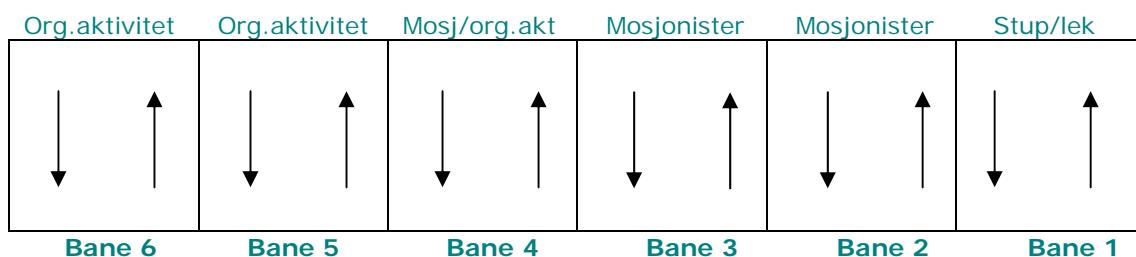
4.1.4.3 Skoletiden: 09-15 : 25 meters anlegg m/ egne opplærings/terapiarealer

Kapasitet : ca. 40 gjester

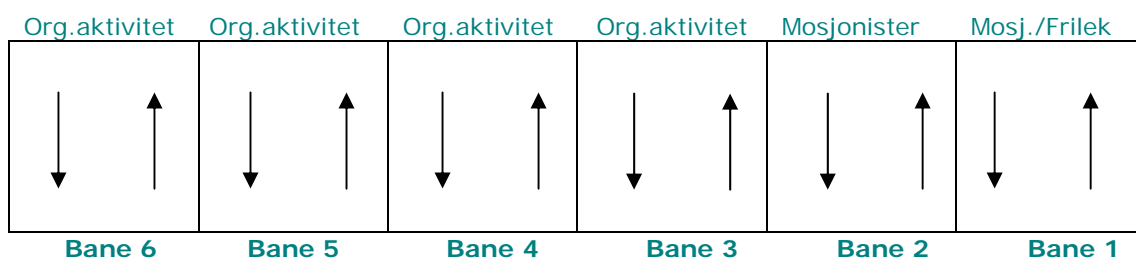
4.1.4.4 Ettermiddagsrushet: 16-19 : 25 meters anlegg m/ egne oppl./terapiarealer

Kapasitet : ca. 60 gjester (+ / - en bane til enten mosj. eller org. akt. etter pågang)

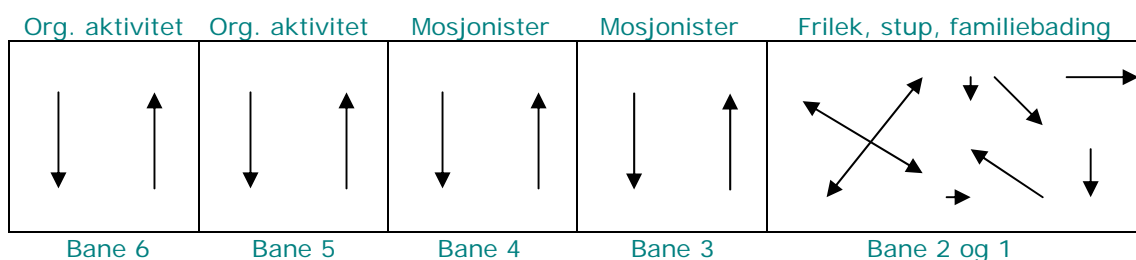
4.1.4.5. "Kveldsroen": 09-15 : 25 meters anlegg m/ egne opplærings/terapiarealer

Kapasitet : ca. 40 gjester (+ / - en bane til enten mosj. eller org. akt. etter pågang)

4.1.4.6. Rushtiden 16-19 : 25 meters basseng – UTEN opplæringsbasseng

Kapasitet : ca. 60 gjester

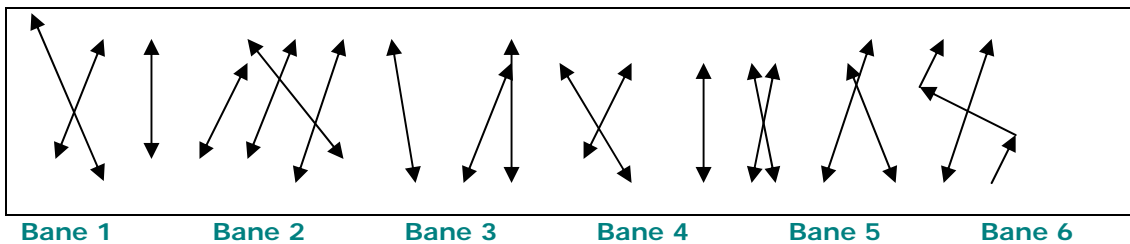
4.1.5. Bruk av banetau som avgjørende faktor for anleggets brukerkapasitet

4.1.5.1. Det bærende prinsipp i all utnyttelse av vannarealet i svømmeanlegg er bruken av baneskiller. Med skillene kan man effektivt dele inn etter ferdigheter og type aktivitet. Uten er man hjelpeløs. Særlig syndes det i Norge mot å bruke baneskiller for publikum. Dette har sin grobunn i to ting; misforstått snillisme og frykt for kjeft fra de som ikke er vant til å svømme høyrekjøring langs banetauene. Dette er ingen grunn.

4.1.5.2. Voksne mennesker kjører høyrekjøring hele livet. Med instruksjon på platene og muntlig vil alle som er smarte nok til å skifte også kunne lære seg høyrekjøring. At dette vil medføre kjeft fra et lite men høylytt mindretall er å vente de første 6 til 12 månedene.

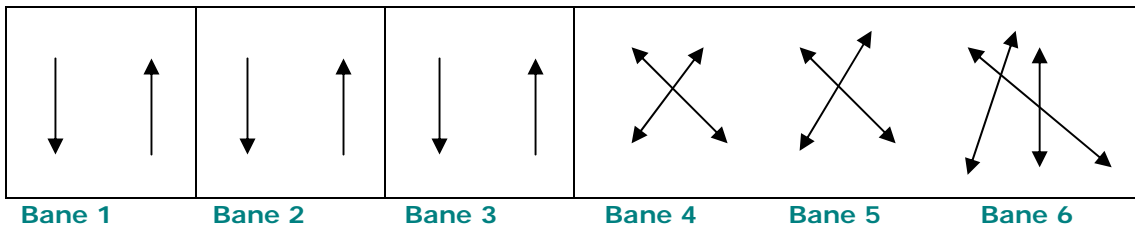
4.1.5.3. Vanlig hverdag i anlegg hvor banetau ikke benyttes :

Kapasitet : Rundt 25-30 ansente og misfornøyde gjester

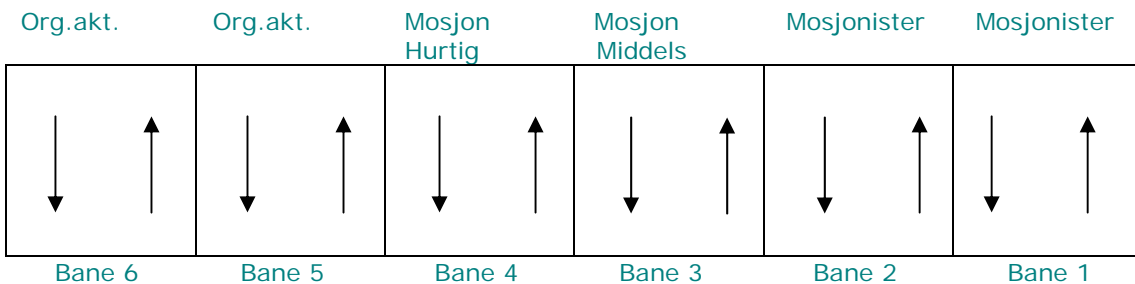
4.1.5.4. Vanlig hverdag i anlegg hvor banetau delvis benyttes :

Kapasitet : Rundt 50 gjester – hvorav minst 20 misfornøyde

4.1.5.5. Vanlig hverdag med full bruk av banetau:

Kapasitet : Over 60 fornøyde gjester - som ikke kolliderer

4.1.3.6. Graden av kaos i anlegget er direkte proporsjonalt med fravær av banetau og gir mulighet for skader ved kollisjoner. Ved full bruk av banetau har bassenget langt høyere utnyttelsesgrad, samtidig som ingen kolliderer, eller behøver å engste seg unødvendig for at det kommer spark og slag fra høyre og venstre.

4.1.6. Forutsigbarhetsprinsippet – retten til å vite når det er få/mange

4.1.4.1. Mange helsestudio viser bølgediagram (flow-charts) som illustrerer bruken av lokalet hver time på dagen, hver dag i uken. Dette er et sentralt service-tilbud til brukerne, også av svømmeanlegg. Dette er særlig viktig slik at regelmessige brukere kan planlegge sin bruk av anlegget og dermed ha større glede av anlegget og bidra til å spre trykket utover dagen. Knappt noen norske svømmeanlegg har dette i dag. Dette er også en investering i å gjøre besøk i anlegget tryggere. Et skeivt brystbeinspark i rushtiden holder lenge til en hjernerystelse. Under vann er det farligere enn ellers..

4.2. Hvordan effektivisere bruken av en anleggsmessig infrastruktur under press?

4.2.1 Flerbruksprinsippet må innføres i alle svømmeanlegg på 25m eller 50m.

4.2.1.1. Alle brukergrupper skal kunne bruke svømmeanlegget dagen gjennom. Alt annet representerer med stor grad av sannsynlighet mindre effektiv arealutnyttelse i tillegg til å ekskludere brukergrupper fra anleggene.

4.2.2 Bruk av banetau er en forutsetning for optimal bruk og forvaltning

4.2.2.1. Det finnes utallige "grunner" for ikke å innføre fast bruk av banetau i alle eller i alle fall 4 av 6 baner. Ingen av dem må få overstyret en rasjonell arealutnyttelse, sikring av liv og helse til brukerne, og fremtidsrettet anleggsforvaltning.

4.2.3 Forvaltning – av Stortingets intensjoner og av folks tillit og forventninger

4.2.3.1. Forvaltning betyr at anleggsbestyrerne og forvaltningsansvarlige ivaretar de anleggene de har ansvar for med omsorg og innsikt og med respekt for statens prioriteringer når anlegget er tildelt spillemidler..

4.2.3.2. Dette betyr at man lokalt ikke pålegger brukere leiepenger som går på tvers av gratisprinsippet som ligger klart til grunn i Statens idrettsmelding. Barne- og ungdomsarbeid, kombinert med oppøving i livreddende ferdigheter fortjener belønning, ikke priser som i praksis driver klubbene konkurs.

4.2.3.3. Med henblikk på forvaltning av trivsel og forventninger stilles mange krav. Med oversikt over brukermønsteret kan besøkende planlegge egne besøk, men også være forberedt på at det er trangt hvis han eller hun kommer i rushtiden. Samtidig kan også anleggsbestyrerne lage bedre fordelingsplaner, slik at bruken i størst mulig grad tilgodeser alle brukergruppenes ulike behov. Idretten har i mange år vært holdt ute pga. liten kunnskap om flerbruksprinsippets muligheter.

4.2.4 Dialog mellom NSF og anleggsbestyrere/fordelingspolitikere

4.2.4.1. I denne analysen har vi belyst de viktigste og vanligste problemstillingene som knytter seg til forvaltningen hva angår fordeling av plassfordelingen i anlegget.

4.2.4.2. Det er selvsagt en rekke utfordringer som ikke kan løses i generelle vendinger, men løses konkret og lokalt. Ved spørsmål om forvaltning av anlegget du bestyrer/forvalter i forhold til denne anleggsplanen eller forøvrig er det bare å kontakte oss;

4.2.4.3. Ingen annen organisasjon har mer erfaring med effektiv arealbruk i svømmeanlegg enn NSF.

4.3 Statlige retningslinjer for behandling av frivillige organisasjonene som bruker svømmeanleggene.

4.3.1 Stortingsmelding nr.27 (1996-97) Om Statens forhold til frivillige organisasjoner

<http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/regpubl/stmeld/018005-040001/hov001-bn.html>

4.3.1.1. Det stadfestes innledningsvis hvordan de frivillige organisasjonene bidrar til verdiskapningen i lokalsamfunn rundt om i Norge. Hele hensikten med denne stortingsmeldingen er å trekke opp linjene for statens forhold til det frivillige initiativ og støtten av de ulike formene dette initiativet tar.

4.3.1.2. Særegne kvaliteter ved frivillig virke (pkt.1.2.2)

- de er viktige samfunnsaktører i kraft av den virksomheten de utfører
- de er viktige som demokratiske aktører, som målbærere av medlemmenes syn og interesser
- de er bærere av tilhørighet, fellesskap og mening, og utgjør på mange måter et sosialt «lim» i samfunnet
- organisasjonene bidrar til å skape tillit mellom mennesker, og bidrar dermed til å bygge ned fordommer og motsetninger
- organisasjonene er viktige formidlere av kunnskap og læring
- det store konglomeratet av organisasjoner bidrar til et samfunnsmessig mangfold som er et gode i seg selv, fordi det muliggjør ulike typer av verdi-, kultur- og interessefellesskap

4.3.1.3. Momenter av sentral betydning for vurdering av svømmeklubbenes virke;

Stortingsmeldingen definerer tre ulike former for frivillig virke:

1. **Medlemsbasert virke**, der organisasjonene sees som bærere av demokrati, kultur og tradisjoner, og hvor virksomheten skaper mening, tilhørighet og fellesskap.
2. **Verdibasert samvirke**, der hensikten med støtten er å utløse frivillige ressurser og egenart for å realisere felles mål.
3. **Fortjenestefri velferdsproduksjon**, der organisasjonene kan sees som produsenter av velferdsytelser for offentlig regning, vanligvis med ansatt bemanning, og etter nærmere angitte offentlige retningslinjer.

4.3.1.4. Forholdet mellom virksomhetskategorier innen frivillig virke, statlige begrunnelser og målsettinger for støtte (tabell 1.1. i St.meldingen)

Virksomhet	Medlemsbasert	Verdibasert samvirke	Fortjenestefri velferdsproduksjon
	demokrati tradisjon	mangfold alternativ	effektivitet fleksibilitet
Begrunnelser	mening tilhørighet	egeninnsats nettverk	kompetanse
Målsettinger	styrke lokal deltakelse og aktiv.	utløse frivillige ressurser/ egenart for å realisere felles mål	effektiv velferdsprod.

4.3.1.5. Forholdet mellom frivillig virke og statlige støtteordninger:

Kategori	Støtteform
Medlemsbasert virke	- Grunnstøtte
Verdibasert samvirke	- Aktivitetsstøtte
Fortjenestefri velferdsproduksjon	- Produksjonsstøtte/driftsstøtte

4.3.1.6. Svømmeklubbene kvalifiserer til alle typer grunnstøtte – henter ut kun én

Det interessante her er at når man går inn på kategoriene så ser man at en svømmeklubb står for alle tre former for frivillig virke. I sin organisasjonsform er svømmeklubben både medlemsbasert, verdibasert, og rettet mot fortjenestefri velferdsproduksjon. Svømmeklubben har aktive medlemmer, de driver en ideell virksomhet rettet mot generell utvikling av svømmeferdigheter, og produserer livreddende svømmeferdigheter (effektiv velferdsproduksjon) langt mer effektivt enn den eksisterende kommunale svømmeundervisningen.

Utfordringen til klubbene er følgende ; Søk særskilt til kommunene om både

- i) *medlemsbasert grunnstøtte*
- ii) *aktivitetsstøtte* (svømmekurs for alle mellom 0 og 100), og
- iii) *produksjonsstøtte* til å ta over den kommunale svømmeundervisningen!

4.3.2. Stortingsmelding nr. 44 (1997-98)

"Tilleggsmelding om Statens forhold til frivillige organisasjoner"

<http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/regpubl/stmeld/018005-040005/dok-bn.html>

4.3.2.1. Tilleggsmeldingens mål : "...er derfor å fremme forslag om tiltak som vil bidra til bedre rammevilkår for frivillige organisasjoner."(pkt. 1.1) Denne meldingen er ment å utfylle stortingsmelding nr. 27 nevnt ovenfor.

4.3.3. St.meld.nr.39 "Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge"

<http://odin.dep.no/bfd/norsk/dok/regpubl/stmeld/004001-040005/inn-bu.html>

4.3.3.1. Vel 80 % av alle medlemmer i norske svømmeklubber er under 18 år. Derfor er denne stortingsmeldingen viktig for kommunenes behandling av den organiserte aktiviteten i svømmeanleggene. Staten har det som et av sine viktigste barne- og ungdomspolitiske mål å legge til rette for aktivitet og forhindre frafall i idretten. Barn og unge skal kunne drive gratis eller tilnærmet gratis aktivitet i idrettsanleggene.

4.3.3.2. Mange kommuner krever adgangspenger fra svømmeklubbene. Paradoksalt nok opplever klubbene å straffes for å få barn og unge inn i idretten. Mange klubber tvinges derfor til å sette opp sine medlemsavgifter, noe som gjør svømmeaktivitet mulig kun for barn av rike foreldre. Dette er stikk i strid med stortingsmeldingen og idrettens demokratiske verdigrunnlag.

Om Statens målsetting for barns og unges aktivitetstilbud

"Et lavt kostnadsnivå er viktig for å sikre likeverdige muligheter for deltakelse. Offentlige tilbud, som fritidsklubber, musikk- og kulturskoler m.v., bør være gratis eller tilby deltakelse til svært lav pris. Frivillig aktiviteter som er lagt til offentlige bygg, anlegg og andre arenaer, som kommunale idrettsanlegg eller skolebygg, bør tilbys gode leievilkår slik at aktivitetene blir rimelig å delta på." (kap.6.2.1)

NORGES
SVØMMEFORBUND
Norwegian Swimming Federation

www.svomming.no